

ગુણાતીત સાધુતા

ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણે પ્રભુધારક સંતના અનેક ગુણોનું દર્શન ઘણાંય વચનામૃતમાં કરાવ્યું છે. સદ્. નિષ્કુળાનંદસ્વામીએ સ્વરચિત પદોમાં કેવા સાધુનું સેવન કરવું જોઈએ તેનું ખૂબ વર્ણન કર્યું છે.

ગુરુહરિ સ્વામીશ્રીએ સ્વ પરાવાણીમાં મૂળ અક્ષરમૂર્તિ સદ્. ગુણાતીતાનંદસ્વામી અને ગુરુવર્ય યોગીજીમહારાજની સાધુતાનું ખૂબ જ અદભૂત દર્શન કરાવ્યું છે, જે પરાવાણીનાં

સાક્ષી બનવાનું સૌભાગ્ય અનેક મુમુક્ષુઓને પ્રાપ્ત થયું છે.

- જેઓનાં પ્રત્યેક શ્વાસ અને ઉચ્છવાસમાં, હલનચલનમાં, વિચાર, વાણી અને વર્તનમાં કેવળ પ્રભુનાં બળનો પોકાર સમાયેલો છે એ ગુણાતીત સાધુ.
- પોતે પ્રભુનાં બળે અહોનિશ જીવે અને પોતાનાં યોગમાં આવનાર સહુ કોઈનેય કેવળ ને કેવળ પ્રભુનાં બળે જ જીવવાની પ્રેરણા આપે એ ગુણાતીત સાધુ.

- જન્મ-મરણનો રોગ ટાળે એ ગુણાતીત સાધુ.
- ‘સ્વ’નો પ્રલય કરાવી ‘તુંહી તુંહી’ની મંગલકારી ભાવનાથી જીવાડે એ ગુણાતીત સાધુ.

એવી ગુણાતીત સાધુતાં આ વિષમ કળિકાળમા વિદ્યમાન થાય ખરી?

હા...! એવી ગુણાતીત સાધુનું સાંનિધ્ય ગુરુહરિ સ્વામીશ્રીની કેવળ કૃપા અને કેવળ કૃપાના

ફળસ્વરૂપે પ્રગટ ગુરુહરિ પ્રબોધસ્વામીજી રૂપે
પ્રાપ્ત થયું છે...!

ગુરુહરિ સ્વામીશ્રીએ હૈયું ઠાલવનાર અનેક
સાધકો અને સર્વોપરી નિષ્ઠાવાન અનેક
એકાંતિક મુક્તોને એકાંતમાં તો
પ્રબોધસ્વામીજીની ગુણાતીત સાધુતાને આદર્શ
રાખવા જરૂર જણાવ્યું છે.

તો આવો.... ગુરુહરિ સ્વામીશ્રીએ સ્વ
પરાવાણીમાં દર્શન કરાવેલી
પ્રબોધસ્વામીજીની ગુણાતીત સાધુતાં અને

અત્રૌકિક સંબંધનાં અલ્પ દર્શનનું વાંચન કરીને
મનન-ચિંતન કરીએ.

(૧) રાજકોટનો એક ટોપ વિદ્યાર્થી ઈતિહાસ
સાંભળવા ગયો. એ આગળ ગયો ને મેં અભ્યાસ
છોડી દીધો. બહુ લાયક છોકરો, ગરીબ છોકરો.
કોના જેવો ગરીબ. આમ, જેમ પ્રબોધનું હૃદય
ગરીબ કહેવાય ને એમ, એ ટાઈપનો ગરીબ.
સ્વભાવે ગરીબ.

(૨) તમારા મનને ફેરવી શકે, તમારી
માનીનતાને ફેરવી શકે, તમારી સમજણને.
તમારે રહેવું નથી, તમને ભણાવે. તમારે રહેવું

છે રસોડામાં તમને મૂકી દે પૂજારીમાં, તમારે રહેવું છે સોખડામાં ને મૂકી દે વાસણા, તમારે રહેવું છે વાસણા ને મૂકી દે દિલ્હી.

પ્રબોધની કેવી દશા કરું હું! નહિ? પ્રબોધને ઓળખો છો? પ્રબોધ સ્વામીને ઓળખો છો? એ વાસણા છે, હવે જશે દિલ્હી. કાંઈ નહીં બસ. રમતું રમકડું. હું ફરી વાંચું છું તમને મેં ક્યાંથી સમજાવ્યા. ટોપ સ્થિતિ કરી લેવી છે. ધરતી પર જન્મ્યા તો પણ નક્કી કરી નાખવું છે તને જ રાજી કરી લેવો છે.

(૩) આજે પ્રબોધ જેવો કોઈ છોકરો હોય હે ! કોઈ છોકરી સાથે વાત કરે અને તમને શંકા જાય, કેટલું પાપ લાગે.

તમને એ કોઈ અધિકાર છે? પણ એ કોઈકની વાત થઈ ગઈ. અત્યારે બધા એવા રહ્યા? એ ટાઈપનો આ છોકરો છે. કે જેને છોકરી કે છોકરાની જ કંઈ ખબર નથી, એ ટાઈપનો.

(૪) જૂનાગઢની ધરતી કેવી દિલદાર. તમારું દિલ ખરું, બુદ્ધિપ્રધાન. આનું દિલ ખરું, નીતરતું. કેવું ? ગમે તેવો ખખડાવોને, ગમે તે હોય, anytime. આને ખખડાવીએ તો ખટકો રાખે, આપણો બાપ છે.

જ્યારે આને જો આંખ કાઢી હોય ને તો ત્યાં ને ત્યાં ખટકો રાખે. એટલે તારે આ પ્રબોધના અખંડ વિચારમાં રહેવાનું. આટલુંય વચન ના પડવા દે. એમાં નંબર લાગે આનો. બહુ નિર્દોષ એ બાબતમાં. એને કશું કહેવું જ ના પડે. એ જરાય ના પડવા દે, ને એટલો ખટકો રાખે, દિલથી રાખે, દિલથી. સાત દિવસના ધારણા પારણા રાખે, હું ના કહું તોય એ કરે પણ. એ વ્યવસ્થિત બધું કરી નાખે. એટલે એને ખખડાવું એને ખોટું નથી લાગતું. આપણો બાપ છે.

(૫) સંતોને ગામડે ગામડે એટલા માટે મોકલું. ચાર ચીજ મે કહી એ તમે સિદ્ધ કરી છે. બે ચીજ

તો પાક્કી છે હો. તમે રખે માનતા કે હું
ઓશિયાળો કરું છું, આજે કાઢી નાખજો નહીં તો
દંડા મારીશ. જે વચનમાં વિશ્વાસ ન રાખે એ
દંડા વધારે ખાય. કેવું ? એ સેવકને..

હું એમ કહું કે આ ખુરશીનું ધ્યાન કરો, તો
પ્રબોધની સરળતા એ કે તટસ્થ. ધ્યાન કરે અને
માયાકાકા વિચારે કે આ ખુરશી પર મહારાજને
બેસાડીએ, ફોટો મૂકીએ પછી એને સંભારીએ.

આ વિચારે, ખુરશી ! ખુરશી. તમે કહ્યું છે,
મૂર્તિરૂપી વચન આવી ગયું. કેવું? વચનરૂપી
મૂર્તિ. કહ્યું કે આ ખુરશીનું ધ્યાન કરો તો સહજ
સરળ થઈ જાય. એ એમાં વિશેષપણે લગાડે જ
નહીં કોઈ સંજોગોમાં. તો એને ખબર નહિ કે

ખુરશીનું ધ્યાન ના થાય ? એનો સહજ સ્વભાવ છે. એને નહિ ખબર ખુરશીનું ધ્યાન ન થાય ! મૂર્તિનું ન કરીએ ? મોટાપુરુષ ચકાસતા હોય કે આ ચૈતન્યને કેટલો વિશ્વાસ છે બસ.. બીજું કાંઈ નહિ.

(૬) આજે પ્રબોધ સ્વામીનો જન્મદિવસ. હું એને સંપૂર્ણ કહેતો નથી, પહેલી વાત સાંભળી લેજો. તમારી આંખોના ડાબલા બદલજો.

માનવીને એક નાલાયકમાં નાલાયક, નીચમાં નીચ એક બુદ્ધિના ડોળનો ગુણ છે. એને ગુણ ન દેખાય, એને બસ આ કેમ ના વર્ત્યો આવું, એ જ દેખાય.

અણુ જેટલા ગુણ ને હિમાલય જેટલા કરે એ સાધુની દ્રષ્ટિ છે. અને હિમાલય જેટલા દોષને અણુ જેટલા જોવે એ સાધુની દ્રષ્ટિ છે. એ માનવીની નથી. પ્રબોધની ત્રણ વિશેષતા છે : એક એની સરળતા. વગર વાંકે ખખડવું હું વગર વાંકે, વગર વાંકે. ખૂબ સરળ છે. એથી સાથો સાથ શ્રદ્ધાવાન છે, અને એથી સાથો સાથ તમારી પાસે કોઈ અપેક્ષા રાખતો નથી. કદાચ જો કોઈ હેતુ હોય તો અપેક્ષા રાખે. કોઈ વ્યક્તિ પાસે અપેક્ષા ન રાખવી એ તો બહુ ઊંચી કક્ષા કહેવાય, ખૂબ ઊંચી કક્ષા. એને કોઈ અભાવ બી નથી, એને કોઈના માટે અરુચિ બી નથી, એ અંતરથી રડીને પ્રાર્થના કરી શકે એમ છે, જ્યારે

તમને એની ખબર નથી. એની બી ભૂલો થાય,
પણ એ પ્રાર્થના કરી બી શકે છે.

(૭) અમારે પ્રબોધ સ્વામી આ નાનો છે. બાપા
એક દિવસ મે એનું એટલું બધું અપમાન એટલું
બધું ભારે, એનો જરાય વાંક નહિ. કોઈ
ગામડામાં હં, બધાની વચ્ચે, કોઠારી સ્વામી
બેઠેલા અને બીજા ૫-૭ સંતો, એટલો બધો
ગરમ થઈ ગયો . અને એનો જરાય વાંક નહિ,
વાંક બધો મારો જ.

મે કીધું તું મારા માટે દુધી અને ભાજીનું શાક લઈ
આવ્યો જ કેમ ? અને હું એની પર એટલો બધો
ગરમ થઈ ગયો અને હરિધામ વાળાની ટેવ

પેલું મૂકી દે, મારી ગાડી ૧૧-૧૨ વાગે
નીકળે એટલે એમ કે ગામડામાં દૂધી ને ભાજી
નહિ થઈ હોય એટલે મૂકી દે, પણ Actually એ
કોઠારી સ્વામીનું ટિફિન હતું. મારું હતું જ નહિ. ને
મે એની જે લીધી લીધી લીધી, પછી કાંઈ બોલ્યો
નહિ હ. વિશિષ્ટતા એ બાપા. કંઈ બોલ્યો જ
નહિ. પછી મે પૂછ્યું આ ભાજી ક્યાંથી આવી આ
દૂધીનું શાક અને.. તો કહે અહીં બનાવ્યું હતું એ
તમને આપ્યું, તો મે કહ્યું તો ટિફિન ત્યાંથી લઈ
આવ્યા એ શું ? તો કહે, તમારું ટિફિન નથી
આવ્યું, કોઠારી સ્વામીનું આવ્યું છે.

ત્યારે એને કહ્યું મને, ત્યાં સુધી બોલેલો નહિ. હવે
એ કેવો સાધુ કો.. સાધુ કહેવાય. હદ થઈ ગઈ ને
!

દાસ સ્વામી એ મને કહેતો બી નથી કે ટિફિન હું
નથી લાવ્યો. મે એની આટલી બધી બરોબર
લીધી લીધી. એણે મને કહ્યું નહિ કે હું ટિફિન
નથી લાવ્યો. જ્યારે મને ભાજી મળી ને દૂધીનું
શાક મળ્યું તો મે કહ્યું, અલ્યા આ ભાજી ને દૂધીનું
શાક ક્યાંથી ? પછી એણે કહ્યું કે સ્વામી આ બધું
જ તમારા માટે અહિયાં જ બન્યું છે. તો મે પૂછ્યું
આ ટિફિન ક્યાંથી, તો કહે આ ટિફિન કોઠારી
સ્વામી માટે, એ મોળું જમે છે, એમને

ડાયાબિટીસ છે, એટલે એમનું ટિફિન હું લઈ આવ્યો છું.

એટલે હુંય ખાતા ખાતા હું જ વિચારમાં પડી ગયો, આવું છે. એનું નામ સાધુ કહેવાય, Real સાધુ. એવો એક સમાજ છે. માસ નહિ, આખું એક ટોળું બાપા. અને આવા અદ્ભુત સમાજમાં આપણે જીવી શકીએ નહિ, જ્યારે વિચારી શકીએ નહિ, જ્યારે વિચારી ન શકીએ. ત્યારે કોઈ પૂર્વેનું પાપ કહેવાય.

(૮) જેવી પ્રબોધ ને મારા માટે નિર્દોષબુદ્ધિ. મારું બધું બોલવું, ચાલવું, ખાવું, પીવું, બધું જ ગમે. બધું જ. શંકા આશંકા સ્વપ્નમાં પણ ના

થાય. એની કોઈ એવી આગવી વિશેષતા છે,
એટલે મેં ના કહ્યું આ નાગો બાવો કોઈને માન
આપે એવો છે. ઉપર ના બેસાડું એને, નીચે
બેસાડું. કહી દઉં પણ બેસાડું તો નહીં જ. પણ
બહુ લાયક સાધુ છે. મને એનો વિશ્વાસ, દિલથી
વિશ્વાસ, અંતરમાં વિશ્વાસ, ઊંડાણમાં પણ
વિશ્વાસ. એના માટે સ્વપ્નામાં પણ સંકલ્પ ના
ઉઠે. મારું એને બધું જ ગમે એટલે કેવી કક્ષા હશે!
હું તો પાગલ માણસ. બહુ અઘરું છે, પણ એની
કોઈ પ્રીતિ આગવી છે. એ પ્રીતિ ગુણાતીત છે,
નિર્દોષ પ્રીતિ. કે આપણે એવું વિચારવા જેવું.
પણ આ એક ગુણ એવો વિશિષ્ટ ગુણ છે કે એ
ગુણને લઈને અનંત ગુણ આવીને રહ્યા છે.

અધરામાં અધરો ગુણ આ છે. મોટાપુરુષના ક્રિયા અને સ્વભાવ ગમાડવા. એ અધરામાં અધરું.

પ્રબોધ ને ભલા સાધુમાં ફેર કેટલો ? કે ભલા સાધુ ને ખખડાવી એ ને એને ખોટું ન લાગે. પણ એ વચનનો તોલ ન કરે. તને ખખડાવી એ પણ તને ખોટું ના લાગે પણ તારો સ્વભાવ છે કે તું વચનનો તોલ નહિ કરે, ખટકો નહિ રાખે.. પણ આને આંખ કાઢી હોય ને તો પોતાની મસ્તી છોડે નહીં, અને આને ખખડાવી એ તો ખટકો રાખે. અને જરાય પડવા ન દે. એટલો બધો એટલો ખટકો દિલથી રાખે, દિલથી. આટલુંય વચન પડવા ના દે એમાં આનો નંબર લાગે. એટલે

તારે આ પ્રબોધ સ્વામીના અખંડ વિચારમાં
રહેવાનું. ભલા સાંભળ, આટલો ગુણ લેજે આનો.
આપણો બાપ છે.

(૯) હું એટલે પ્રબોધને વખાણું... એને ખબર
નથી કે સ્વપ્ન દોષ જેવી દુનિયા છે ! કઈ કક્ષાએ
વર્તતો હશે ! સેકંડે સેકંડે પળે પળનું મને કહી દે
... રાત્રે આવીને બે શબ્દ કહીને જતો રહે...
પાણીના પ્રવાહની માફક... જ્યાં મૂક્યો ત્યાં.
ખૂબ વિશ્વાસુ.. ખૂબ વિશ્વાસુ.. ખૂબ વિશ્વાસુ..
સોરઠની ધરતીની વિશેષતા ખરી .. જ્યાં મંડ્યા
હોય ત્યાં. વિશ્વાસ એટલે અવિરત. એમાં શંકા

નહીં. પ્રબોધ ખાટી ગયો. એ બાબતમાં ખૂબ
ખાટી ગયો... નિર્દોષ છોકરો..

(૧૦) મોટા પુરુષ સાથે પ્રીતિ હોય એની સાથે
બધા જ પ્રીતિ કરે... મે સૂત્ર લખ્યું છે...મોટા
પુરુષને ભોગે કોઈની સાથે પ્રીતિ નહીં.
મોટાપુરુષને સમજવવા માટે એવા ભગવદી
મૂકી દીધા. આપણી ઉપર મોટાપુરુષ અધિકાર
કરી શકે તો બધી પ્રીતિની પૂર્ણાહુતિ કરી આપે.
મારે સર્વોપરી પ્રીતિ કરવી છે. એ કક્ષા એ
દરરોજ દિલથી પ્રાર્થના કરો કે મોટાપુરુષ ને
ભગવદી અધિકાર કરી શકે..

મ.50 ને મ. 56.. 500 પરમહંસોએ સિદ્ધ કર્યું
નથી.. આપણે કરવું છે... એક જ લીટી... મ. 37
પ્રમાણે એને આ દેહનો સંપૂર્ણ અધિકાર
આપીએ. આટલા જ વાક્યમાં આખું વચનામૃત
સિદ્ધ થઈ જાય. તમારા મનને ફેરવી શકે..
તમારી માનીનતાને ફેરવી શકે.. તમારી
સમજણને ફેરવી શકે...

પ્રબોધની કેવી દશા કરે. નહ. પ્રબોધને ઓળખો
છો? પ્રબોધસ્વામીને ઓળખો છો?... હવે
વાસણા છે... હવે દિલ્હી જશે... કાંઈ નહીં...
બસ... રમતું રમકડું...

(૧૧) પ્રબોધસ્વામીની આ વિશેષતા છે. તમે એનું ગમે એટલું અપમાન કરો પણ બીજી જ સેકન્ડે એ બધું સહજ જ ભૂલી જઈને એ તમારી જોડે કામ કરી શકશે. પછી એવા સેવકને મૂંઝવણ ક્યાંથી હોય ? એ સહજ જ ભજન કરી શકે. માટે આવી રુચિ રાખો કે ‘આ આખોય સત્સંગ મારો છે અને હું એનો છું.’ આવું માનીને આવી રુચિ રાખીને મોટાપુરુષની ગોદમાં પડ્યા રહો. સહજ જ ભજન થશે. (૧૯૭૯-૦૯-૦૩)